

GIZ

Profesionalna orijentacija na prelasku u srednju školu

PROGRAM RADIONICA

ZA VRŠNJAČKI TIM PO

Pipremile:
Marija Radovanović
Marina Ostojić
Jelena Dimitrijević
Valerija Živković

2012.

UVOD:

Poštovani profesionalci, koordinatori vršnjačkog tima u oblasti programa „Profesionalna orijentacija na prelasku u srednju školu“, pred vama je program radionica kreiran sa idejom da se učenici osnaže za aktivno učešće u promovisanju programa Profesionalna orijentacija, za iniciranje aktivnosti i manifestacija od značaja za unapređivanje kompetencije profesionalne orijentisanosti, kao i za umrežavanje sa drugim školama /vršnjačkim timovima i partnerima na lokalnu.

Učestvujući u ovom programu, učenici će moći da :

- unaprede i obogate znanja i veštine koje će im pomoći da organizuju akcije usmerene na promovisanje programa Profesionalna orijentacija za sve aktere školskog života(učenike, nastavnike, roditelje) i partnere PO u lokalnoj zajednici (NSZ, KZM, Lokalna samouprava, predstavnici privrede, srednje škole)
- budu osnaženi da prenose sopstveno iskustvo u oblasti PO vršnjacima u svojoj i drugim školama i unapređuju kompetenciju profesionalne orijentacije mladih
- da motivišu i podrže svoje vršnjake da sa punom odgovornošću preuzmu odluku o svojoj budućoj školi/ zanimanju u isto vreme dajući doprinos aktivizmu i participaciji mladih u širim razmerama

Članovi vršnjačkog tima za profesionalnu orijentaciju: VT PO, će biti promoteri programa „Profesionalna orijentacija na prelasku u srednju školu“ u svom odeljenju, u celokupnom školskom okruženju i u lokalnoj zajednici, zajedno sa svojim vršnjacima iz drugih škola. Učestvujući na ovim radionicama dobiće neophodno osnaženje da pruže doprinos ovom programu iz ugla đaka, na sebi svojstven način, da unaprede kvalitet vršnjačke razmene.

Aktivnosti na radionicama su tako osmišljene da daju slobodu kreativnom izrazu svakog učenika, jačaju timski duh, veštine i kompetencije za saradnju i umrežavanje.

Radionice su edukativne i kreativne. Realizacija ovih radionica zahteva od voditelja prethodno potpuno usvajanje programa „Profesionalna orijentacija na prelasku u srednju školu“ , po savremenom , petofaznom, dinamičnom modelu, po standardima Evropske unije. Takođe, zahteva i poznavanje i iskustvo u primeni aktivnih metoda učenja i prenošenju znanja kroz radionicu kao oblik aktivnog učenja.

Program se sastoji od četiri radionice. Prva radionica, prvi susret treba da omogući okupljenoj deci da se međusobno bolje upoznaju, da prepoznaju sopstvene snage za formiranje tima i građenje timske atmosfere. Kroz naredne radionice, članovi tima treba da osveste svoje kompetencije u oblasti znanja i veština PO, kao i svoju spremnost za razmenu i prenošenje ovih znanja i veština svojim vršnjacima, kao i za umrežavanje na lokalnu. Zato će koordinator vršnjačkog tima dati punu podršku u kreiranju akcionih planova Vršnjačkog tima za aktivnosti, akcije i manifestacije za ostvarivanje ovih ciljeva. U četvrtoj radionici, članovi tima se bave promovisanjem programa- sadržajima, načinima i ciljnim grupama . Prolaskom kroz radionice, vršnjački tim postaje inicijator, ravnopravni partner i nosilac aktivnosti i manifestacija u oblasti profesionalne orijentacije u školi i na lokalnu. Tako program „Profesionalna orijentacija na prelasku u srednju školu“ i kroz ovu dimenziju potvrđuje svoj izuzetan značaj u razvijanju aktivizma i participacije učenika u školskom životu, dajući poseban kvalitet oblasti samovrednovanja i vrednovanja škole: Podrška učenicima .

Sa punim poverenjem u posvećenost i kreativnost profesionalaca i naših mladih , želimo vam radost i zadovoljstvo u realizaciji svih PO aktivnosti

Autorke

SADRŽAJ :

Uvod.....	2
Stvaramo sliku našeg Vršnjačkog tima.....	4
Razrađujemo sadržaje i kreiramo akcione planove.....	6
Predstavljamo akcione planove.....	7
Pravimo kampanju PO.....	10
Prilozi za koordinadora VT.....	13

PRVA RADIONICA :

STVARAMO SLIKU NAŠEG VRŠNJAČKOG PO TIMA

Cilj:

- međusobno upoznavanje članova tima i dogovor o pravilima rada
- osveščivanje snaga koje članovi donose u tim
- kreiranje vizije delovanja VT PO

Metode: igrice atom ; sumiranje, refleksija

Trajanje: 90 min

Materijal:

-stikeri; flip čart; delovi postera sa ispisanim podnaslovima za svaku grupu :

Istražujemo; Razmenjujemo; Iniciramo; Stvaramo; Kreiramo i realizujemo

Sekvence radionice :

1. **Predstavljanje-lanac imena:** izgovaranje sopstvenog imena uz ponavljanje imena svog/svojih prethodnika-10 min
2. **Dogovor o radu-** Voditelj objasni da će raditi radioničarski, po istom principu kao i na svakoj PO radionici. Da je važno da izgrade tim i da postignu dobru atmosferu u radu. Potom učesnicima daje instrukciju da se u "trojkama" (tako kako sede) dogovore šta im je važno da se poštuje na radionicama u zajedničkom radu. -5 min
3. **Donošenje pravila rada Vršnjačkog tima-**"Trojke" iznose svoje predloge, voditelj zapisuje na flip čart. Pošto se ispišu svi predlozi, voditelj zajedno sa učesnicima "sužava" listu pravila na 5 -6. Postiže saglasnost svih za svako od pravila. -5 min
4. **Moj kvalitet-** učesnici dobiju zadatak da razmisle o svojim kvalitetima kojim značajno mogu da doprinesu zajedničkom radu na PO . Svaki kvalitet zapišu na stikeru. -5 min
5. **Razmena o kvalitetima-** uz pomoć **Igrice Atom:** Voditelj poziva učesnike da zalepe svoje stikere na sebe, da krenu u šetnju i na znak voditelja-pljesak rukama- stanu i formiraju grupu od toliko članova koji je broj voditelj izgovorio. U maloj grupi-grupi atom, članovi razmenjuju kvalitete koje su naveli. Organizuje se više razmena, sve dok na kraju voditelj ne formira grupe od pet članova. Stikeri se čuvaju do završne aktivnosti, kako bi se zalepili na poster: Slika našeg VT -10 min
6. **Vizija aktivnosti VT PO-** Pošto su na osnovu igrice "atom" formirane grupe od po 5 učesnika, grupe dobijaju instrukciju da razmisle o mogućim aktivnostima VT tima. Šta je to što bi mogli da istražuju, razmenjuju, iniciraju, stvaraju, kreiraju..... Svakoj grupi se dodeli "radni naslov" za moguće aktivnosti:

Istražujemo u oblasti PO
-rezultate prezentujemo
vršnjacima u školi i lokalnu

Razmenjujemo PO
iskustva sa vršnjacima u
školi i lokalnu

Iniciramo PO
zajedničke akcije sa
vršnjacima u školi i
lokalnu

Stvaramo zbirku
primera dobre prakse
PO za uzor vršnjacima

Kreiramo i realizujemo PO akcije u kontinuitetu u školi: kutak PO; PO prilozi na školskom razglasu ;aktuelne informacije o svetu rada i obrazovanja

Instrukcija: Razmislite šta bi sve mogao da radi VT za profesionalnu orijentaciju u školi, da bi bio vidljiv, efikasan i da bi unapredio program PO. Pokušajte da se fokusirate na glagol koji vam je u radnom naslovu i nabrojite što više sadržaja kojima biste mogli da se bavite u oblasti PO – tako što istražujete, razmenjujete, inicirate, stvarate, kreirate i realizujete.... Vaš spisak je deo zajedničke slagalice, na kojoj treba da se nađu predlozi svih grupa. Slagalica –spisak sadržaja i aktivnosti, kao i kvaliteta koje donosite će biti delovi postera : Slika našeg Vršnjačkog tima PO -20 min

5. Prezentacija - mogućih sadržaja i aktivnosti tima /pri izveštavanju moguće dopune, dopisati na pazlu sve predloge koji dolaze iz velike grupe, ukoliko ih ima-20 min

6. Kreiranje “puzzle” slike VT -Sklapanje slagalice-sadržaji, aktivnosti, snage i imena članova tima.....Predstavnici grupa sastavljaju poster. Pozivaju sve učesnike da zalepe stiker svog kvaliteta i da se potpišu....-10 min

7. Sumiranje i refleksija: Voditelj ističe sve pozitivne strane VT. Vršnjački tim PO može da postane oblast specijalizacije MOŠ. Ukoliko se MOŠ opredeli za specijalizaciju u oblasti PO : Rad sa VT, proširuje sadržaje rada VT i aktivnosti. Gradi tim i osnažuje kako za razmenu, tako i za prenošenje znanja i veština vršnjacima . -5 min

DRUGA RADIONICA:

RAZRAĐUJEMO SADRŽAJE... I KREIRAMO AKCIONE PLANOVE

Cilj:

- razrada sadržaja kojima se bavi VT PO
- izrada akcionog plana za VT aktivnosti

Metode: Linija procene, Kruženje papira, Mini predavanje

Trajanje: 90 min

Materijal:

- flip čart sa ispisanim podnaslovima: **Šta bi voleo/la da znam o Programu; Šta bi voleo/la da znam o ulogama škola PO; Šta bih da drugi od mene saznaju: vršnjaci; Šta bih da drugi od mene saznaju: partneri u PO**

Sekvence radionice:

1. Šta znam o Programu- Linija procene – Voditelj navodi pojmove koji se odnose na sadržaj, način usvajanja sadržaja PO, pošto je postavio liniju procene na pod učionice, sa oznakama : **MALO, OSREDNJE, SKORO SVE.** Pojmovi, koje izgovara su: petofazni model profesionalne orijentacije, nazivi faza:samospoznaja; mreža škola; svet rada; realni susreti; samostalno donošenje odluke; kvalifikacioni okvir zanimanja; aspekti srednje škole; eksperti u zanimanju; BOŠ škole PO; Mentorska OŠ PO; partneri u PO: ustanove, privreda; NSZ; VT u PO. Posle svakog izgovorenog pojma,daje instrukciju da se učenici rasporede na liniji procene, potom pita učenike koji su se rasporedili na : znam "skoro sve"- da ispričaju šta znaju. To dopunjuje, kao i ostali učenici. Na kraju, voditelj čestita svima na pokazanom znanju u oblasti PO. -20 min

2. Kruženje papira: Učesnici se podele na 4 grupe. Voditelj pojasni da će dobiti flip čart papir koji treba da dopune iskazima ili pitanjima u odnosu na naslov. Da će se flip čart zadržati u njihovoj grupi 5 minuta, a potom će svaka grupa proslediti svoj papir sledećoj grupi, a preuzeće papir od prethodne grupe. Kruženje papira se završava kada do grupe stigne papir na kojem je započela rad.

- Šta bi voleo/la da znam o Programu – sadržaj; dosadašnji rezultati primene programa
- Šta bi voleo/la da znam o ulogama škola PO - uloga BOŠ i MOŠ škola u Programu
- Šta bih da drugi od mene saznaju o Programu -vršnjaci u mojoj školi; u drugim školama
- Šta bih da drugi od mene saznaju o Programu- roditelji; nastavnici ,lokalna zajednica, predstavnici privrede ...-20 min

3. Prezentacija rada grupa-20 min

4. Mini predavanje voditelja: voditelj daje odgovore na pitanja sa postera 1 i 2: Šta bih voleo/la da znam- ide od pitanja do pitanja i razjašnjava. Podstiče učenike da i oni dopune ukoliko mogu. -10 min

5. Podela na grupe na osnovu interesovanja za aktivnost sa postera: Šta bih da drugi saznaju od mene : Svaki učesnik stavlja svoj znak uz aktivnost u kojoj vidi sebe kao nekog ko može da tu aktivnost predstavi drugima-10 min

6. Formiranje grupa uz odabir aktivnosti VT –Smernice kako ćemo raditi Mini predavanje i dogovor oko izrade liste aktivnosti za akcioni plan i uputstva za "domaći zadatak"- pripremu za rundu reklama. Svaka grupa dobija "domaći zadatak" da pripremi prikaz oblasti koju želi da približi svojim vršnjacima , da istakne značaj te aktivnosti i sve njene glavne atribute. Taj prikaz da pripremi u trajanju od najviše 3 minute, kao rundu reklama.(Ukoliko se desi da se neke aktivnosti nisu "našle " u grupi-pojedinci imaju priliku da promovišu tu aktivnost i pridobiju grupu- na sledećem sastanku.). -10 min

TREĆA RADIONICA:

PREDSTAVLJAMO AKCIONE PLANOVE

Cilj:

-usvajanje veštine javnog nastupanja i zastupanja

-usvajanje veštine izrade mini akcionog plana

Metoda : brainstorming, rad na materijalu, runda reklama , planiranje, prezentacija, samoevaluacija , sumiranje, refleksija

Trajanje: 90 min

Materijal:

flip čart ; **Praktični saveti za pripremu i realizaciju javnog nastupa**

Sekvence radionice:

1. **Kvalitetna javna prezentacija** –brainstorming- šta sve podrazumeva kvalitetna javna prezentacija (voditelj zapisuje na flip čartu)-5 min
2. **Podela na grupe** – podela sa prethodne radionice po interesovanju za određenu aktivnost –sadržaj koji bi predstavili, približili svojim vršnjacima ili roditeljima, ili partnerima u PO-5 min
3. **Javna prezentacija**- Voditelj daje grupama materijal “Praktični saveti za pripremu i realizaciju javnog nastupa”, da ga iščitaju. Zadatak je da predstave ključne reči iz teksta o javnoj prezentaciji , o čemu sve treba voditi računa u pripremi i u samoj realizaciji-10 min
4. **Prezentacija rada grupa** – fokusiranje ključnih tačaka dobre prezentacije(nadovezivanjem grupa) Voditelj zapisuje na flip čartu -5 min
5. **Runda reklama-priprema** –Instrukcija voditelja: Iskoristite sve preporuke iz teksta koji ste proučavali i predstavite sadržaj/aktivnost koju biste približili svojim vršnjacima, materijal koji ste razrađivali kao “domaći zadatak”. To predstavljanje ne sme biti duže od 3 minuta , da bi to bila prava runda reklama poželjno je da bude veoma efektno i prijemljivo .-10 min
6. **Prezentacija-runda reklama**-Pojedinci/grupe predstavljaju odabrane sadržaje . Voditelj zapisuje na flip čart sve predloge, ostavlja dovoljno mesta između redova-15 min
7. **Podela na grupe** –Izjašnjavanjem učenika. Pošto su čuli rundu reklama za svaku od aktivnosti/sadržaja kojom/kojim bi se bavili, članovi VT stavljaju svoj znak uz aktivnost za koju su zainteresovani(sa mogućnošću da promene svoje mišljenje pod uticajem runde reklama).-5 min
8. **Izrada akcionog plana**- Izrada akcionog plana za odabranu aktivnost i priprema prezentacije akcionog plana za odabranu aktivnost (koriste sve ključne tačke dobre prezentacije: podela uloga u timu, korišćenje načela dobre prezentacije)-20 min
9. **Predstavljanje akcionih planova** –uz pravila dobrog javnog nastupanja-10 min
10. **Sumiranje , refleksija**-kvaliteti uspešnog akcionog plana –samoevaluacija : da li smo ispoštovali kvalitete dobre prezentacije, da li je naš plan ostvarljiv-(najefikasnije je uz pomoć “mete” za evaluaciju sa svim potrebnim elementima, kako bi članovi VT stavili svoj znak)-5 min

Prilog za radionicu 3:

PRAKTIČNI SAVETI ZA PRIPREMU I REALIZACIJU JAVNOG NASTUPA

Stručnjaci kažu da je strah od javnog nastupa normalna, čak i u izvesnoj meri nužna reakcija uoči javnog izlaganja. Zasto predlažu strategiju **dobre pripreme** koja treba da smanji, ili svede na najmanju meru strah od javnog nastupa, koji je prirodna reakcija svakog bića.

DOBRA PRIPREMA, PODRAZUMEVA:

- **Upućenost u problematiku o kojoj pričaš**

To znači: uvežbavanje samog materijala. Veoma je bitno da budeš dobro upućen u problematiku o kojoj pričaš i da daš sve od sebe da ovladaš datom materijom. Na taj način, smanjuješ šansu da u toku izlaganja napraviš grešku. Zato, jako dobro nauči oblast o kojoj ćeš izlagati, pripremi strukturu i redosled izlaganja kao i skicu koja će ti biti podsetnik ukoliko zaboraviš šta je sledeće što treba da kažeš.

Kada znaš temu svog govora, onda svoje misli pokušaj da struktuiráš po tezama, koje se nižu u smislenu celinu. Još od Stare Grčke, govori se o pet kanona retorike/dobrog govora, koji su primenjivi i danas.

1. Argumentovanje-poenta je prikupiti argumente najprikladnije za određeni sadržaj govora. Umeće govornika jeste u tome da uveri slušaoce kako su dati zaključci nužni jer proizlaze iz njihovih vlastitih uverenja.

2. Redosled izlaganja- je umeće prikladnog organizovanja elemenata govora na:

- Uvod, privlačenje pažnje, zanimanja i naklonosti slušalaca;
- Izlaganje s argumentima, glavni deo govora;
- Dokazivanje i potkrepljivanje;
- Pobijanje mogućih protivargumenata;
- Zaključak, rekapitulacija rečenoga, pozivanje na emocije publike, efektan završetak.

3. Stil izlaganja-Stil treba da bude primeren temi, publici i samom govorniku. Podrazumeva formalno doterivanje pojedinih rečenica (upotrebom retoričkih figura) kako govor ne bi bio samo informativan nego i lep.

4. Pamćenje sadržaja-Pamćenje je ključna sposobnost govornika, ali to ne znači da treba napamet naučiti od reči do reči svoj govor i samo ga izdeklamovati. Važno je naučiti redosled teza, pa ako se neka i preskoči – nikada nije kasno da se na to vrati tokom govora i poveže sa već rečenim.

5. Vežbanje izvođenja govora-Potrebno je uvežbati brzinu i jačinu tona kojim će se govoriti. Takođe i govor tela: gestove, facijalnu ekspresiju(izraze lica), te se pred ogledalom uveriti u kompletan utisak koji ostavljate.

Dakle, važno je da imaš na umu svaki detalj sopstvene prezentacije jer je to najefikasniji način da se osećaš sigurno.

- **Zamišljanje situacije javnog nastupa- vizualizacija**

Jedan od trikova koji je veoma koristan u pripremi za javni nastup jeste vizualizacija. Vizualizacija podrazumeva da u svojim mislima na vrlo detaljan način prolaziš kroz scenu javnog nastupa, pri čemu sebe zamišljaš kao osobu koja na samopouzdan način izlaže prezentaciju. To jako pomaže, jer iako se radi samo o zamišljanju, ovu vizualizaciju tvoj mozak registruje kao iskustvo tj. kao nešto što si stvarno proživio/la. Na taj način kada se nađeš u stvarnoj situaciji izlaganja bićeš spremniji da na spretan način održiš govor.

- **Preslišavanje naglas**

Sastavni deo pripreme za javni nastup jeste i preslišavanje naglas. Izgovarajući naglas prezentaciju, mi sami sebe čujemo i na taj način postajemo sigurniji u pogledu sopstvenog izlaganja. Veoma je važno da kroz svoj govor prođeš više puta. Kroz ponavljanje na glas samog govora, pomažeš sebi da što bolje zapamtiš sadržaj kao i da se sigurnije osećaš u ulozi govornika.

- **Preslišavanje pred prijateljima ili ogledalom**

Ponekada je korisno i da svoj govor držiš pred grupom prijatelja. Kroz vežbanje sa prijateljima, postaješ upoznat/a sa načinom na koji je najbolje da se obraćaš grupi. Što više uvežbavaš svoj govor kroz vizualizaciju ili stvarno izlaganje pred prijateljima ili čak ogledalom, to sebe činiš spremnijim/om da se uhvatiš u koštac sa izlaganjem pred širim auditorijumom.

- **Poznavanje publike- ciljne grupe**

Prilikom pripreme za tvoj javni nastup važno je da imaš na umu publiku kojoj izlažeš prezentaciju. Što si bolje upoznat /a sa publikom, tj. ciljnom grupom, kojoj izlažeš svoju prezentaciju, to ćeš biti spremniji/a da svoj govor prilagodiš karakteristikama publike.

- **Smirenost**

Pred sam nastup , važno je postići smirenost. To možeš najlakše tako što ćeš primeniti pravilno disanje, mrdanje nožnim prstima protiv treme i nesigurnosti, opuštanjem ramena i ruku, vizualizacijom uspeha, samouverenim i prijateljskim držanjem.

NA SAMOM JAVNOM NASTUPU:

Fokus tvoje pažnje treba da bude na publici i na tome da li ona sluša i razume tvoje izlaganje. Da bi se smanjio osećaj treme, jedan od trikova jeste da se publika zamisli u nekom smešnom izdanju. Bolje od toga je da se publika zamisli kao neko ko želi da čuje ono što imaš da kažeš i ko je veoma motivisan da te čuje i pri tome veoma dobronameran. Kada uspeš da publiku zamisliš kao svog saveznika to će u velikoj meri doprineti da sa sigurnošću održiš svoj govor.

Sve što ti, kao prezenter treba da imaš na umu , jeste: **Tvoje izlaganje ne mora biti savršeno.** Dovoljno je da se dobro pripremiš i pažljivo izložiš svoju prezentaciju bez zahteva da ona, ili TI budeš savršen/a. Budi to što jesi i ne zahtevaj od sebe da budeš savršen i spontan govornik. Potrudi se da budeš pripremljen/a, samouveren/a.

Potrudi se da sa publikom ostvariš prijateljski kontakt, da odgovoriš na svako pitanje iz publike najbolje što znaš (da i kad ne znaš odgovor, kažeš da ćeš se potruditi da ga saznaš i proslediš), da uvek budeš okrenut/a licem prema publici (I onda kad zapisuješ nešto na tabli ili flip čartu), da ne praviš suviše pokrete rukama, da ton glasa prilagodiš veličini prostorije, da materijali koje prikazuješ deluju središeno , a ti kao neko ko tačno zna gde je koji od materijala (da ne prevrćeš i tražiš po njima).

I da, treba da vodiš računa koliko imaš vremena na raspolaganju! O tome vodiš računa već pri samoj pripremi, a to dopunjuje sliku o tebi kao o ozbiljnom, samouverenom , veoma pripremljenom presenteru!

ČETVRTA RADIONICA: PRAVIMO KAMPANJU PO

Ciljevi:

- Priprema za PR aktivnosti u okviru projekta kroz upoznavanje mehanizma funkcionisanja propagandne poruke
- upoznavanje pravila izrade saopštenja za štampu

Metode: metoda 4 ugla; brainstorming; rad na materijalu, prezentacija, analiza, sumiranje, refleksija

Vreme: 90 min

Materijal :

- Poster projekta (sa kratkom porukom), «Poruka u kampanji» «Saopštenje za štampu»

Sekvence obuke:

- 1. Omiljeni delovi programa PO**-metoda 4 ugla(na svakom od postera ispisane ključne reči koje se odnose na sadržaje Programa –samospoznaja; realni susreti u srednjoj školi i u preduzeću; kvalifikacioni okvir zanimanja; mreža i aspekti srednjih škola.Instrukcija za učesnike je da stanu u ugao (ispred pojma/sadržaja koji im je omiljen iz radionica PO). Voditelj podstiče razmenu među učesnicima ispred istog panoa, a potom pozove predstavnike svake od 4 grupe- da kažu šta je to što čini taj sadržaj njima omiljenim-10 min
- 2. Brainstorming:** Zašto je potrebna kampanja za PO na lokalno? Šta se time postiže? Šta dobija škola, šta projekat ? Kako raširiti vest o PO. Kako VT da sprovede kampanju? - 5 minuta
- 3. Podela na 4 grupe grupe, sa nazivima sredstava informisanja: školski razglas i časopis; lokalni radio; lokalne novine; lokalna Tv stanica** -5 min
- 4. PR na delu:** Priprema za susret sa medijima, pomoću dobijenih materijala. Zadaci za grupe:
 - **1. grupa: Obratite se učenicima** i napravite poruku o PO koja je namenjena učenicima kao ciljnoj grupi-najkraću moguću a interesantnu , kako bi se prijavili na PO(izaberite: džingl, flajer, liflet, poster...)
 - **2. grupa:** Obratite se roditeljima -kako bi dali pristanak da njihovo dete ide na radionice PO (izaberite: džingl, flajer, liflet, poster...)
 - **3. grupa:** da naprave kratko saopštenje za štampu o dosadašnjim postignućima programa PO, za učenike kao ciljnu grupu, i za roditelje kao ciljnu grupu.
 - **4. grupa:** da naprave kratko saopštenje za štampu o dosadašnjim postignućima programa PO, za sve moguće partnere u PO /ili bar jednog mogućeg partnera u PO, kao ciljnu grupu.ili poziv na skup..... 25 minuta
- 5. Izveštavanje** 30 minuta
- 6. Sumiranje i refleksija - Mogući načini i sredstva za oglašavanje! Napravimo listu lokalnih medija (radio, TV, novine, kablovska TV).** Listi dodajmo imena ključnih ljudi sa brojevima telefona. 5 minuta
- 7. Izbor aktivnosti i podela zaduženja/uloga** za promovisanje projekta-10 min

Prilog za radionicu 4:

PORUKA U KAMPANJI ZA PO

Šta je poruka?

Poruka je kratka, jezgrovita izjava o tome šta vi radite i obraća se određenoj ciljnoj grupi (učenicima ili roditeljima).

Šta čini poruku?

Dobra poruka polazi od potreba ciljne grupe kojoj je namenjena. Izlazi direktno u susret potrebama ciljne grupe.

Na koga se odnosi poruka?

Dobra poruka govori jednoj osobi, a obraća se svima. Dobra poruka ne oslovljava grupu ljudi već se obraća pojedincu ali o stvarima koje se tiču svih.

Kako može da se prenese poruka?

Plakat, letak, govor (na sastancima Učeničkog parlamenta ili Saveta roditelja ili bilo gde), mediji, bilteni...

Kako poruka treba da izgleda?

Ako se neko nađe na pustom ostrvu, treba da napiše poruku i da je pošalje u boci. Ako previše toga stavite u bocu, verovatno će potonuti pre nego stigne na odredište. Čak i ako stigne, ako je prenatrpana, osoba koja je dobija neće moći da je shvati.

Da bi se vaša poruka mogla preneti, mora da bude jednostavna i razumljiva. Kratka i sažeta. Vaša poruka može biti različitih formata, ali ono što je obavezno, jeste da mora da sadrži par rečenica koje kratko i jasno naglašavaju:

- kojim potrebama ciljnih grupa izlazi u susret
- šta ćete vi preduzeti u vezi toga (šta nudi program PO u vezi sa definisanom potrebom)
- zašto ste baš vi i vaš program (ili vaša škola) najbolji za to:

Mi o sebi – o tome kako radimo PO, šta je novo, savremeno...	Mi o dosadašnjem radu na PO (uz dužno uvažavanje) – tako se podvlači razlika između dosadašnjeg načina i novog načina
--	---

Osobine uspešne poruke:

Jasna: Jezik u poruci mora biti prilagodjen ciljnoj grupi (učenicima ili roditeljima).

Dosledna: Svi koji su uključeni u kampanju treba da koriste istu poruku. Stalno ponavljanje poruke osigurava da je ciljna grupa prepoznata i prihvatila.

Jedinstvena: Poruka ne treba da sadrži uopštene konstatacije tipa „Mi smo za bolje sutra naših đaka“, već da bude konkretna.

Ubedljiva: Svako ko čuje poruku treba da oseti da se odnosi direktno na njega i da bude ubeđen u njenu realnost.

Istinita: obavezno, bez diskusije.

Bitna: istražite šta stvarno brine osmake ili roditelje u vezi izbora zanimanja i škole. Njihovo mišljenje treba da bude sastavni deo poruke.

SAOPŠTENJE ZA ŠTAMPU

Saveti za sastavljanje saopštenja za štampu:

- Počnite sa naslovom koji budi pažnju ili sadrži poentu saopštenja;
- Sastavite saopštenje kao da je reč o novinskoj priči;
- Prvi pasus saopštenja treba da sadrži: ko, šta kada, gde, zašto (kako ostavite za sledeći pasus, ne treba sve da bude rečeno u prvom. Povežite podatke u logičan redosled). Uvodni pasus treba da zaokupi čitaočevu pažnju;
- U sledećem pasusu objasnite kako;
- Navedite važne detalje;
- Držite se jedne teme u jednom saopštenju;
- Upotrebljavajte kratke i obične reči, kratke rečenice i kratke pasuse.
- Ako koristite strune izraze budite sigurni a ste objasnili njihovo značenje;
- Ne upotrebljavajte inicijale i skraćenice ako niste objasnili šta oni predstavljaju kad ste ih prvi put pomenuli;
- Upotrebljavajte odgovarajuće primere, glagole koji označavaju radnje ili prikladne citate da obojite priču;
- Izbegavajte ponavljanja. Ako se ista reč/reči pojave četiri puta na jednoj strani ili dva puta u rečenici – zamenite ih drugim;
- Nikada ne upotrebljavajte reči „juče“ ili „sledeće nedelje“ bez odgovarajućih datuma;
- Sve osobe u saopštenju treba imenovati punim imenom i prezimenom inaznačiti njihovu funkciju; kada drugi put pomenete osobu koristite njeno prezime;
- Ako saopštenje ima više od jedne strane, onda pri dnu, na sredini svake strane otkucajte „nastavak“. Pri dnu, na sredini poslednje strane otkucajte ### ili „Kraj“;
- Uvek stavite ime i broj telefona osobe za kontakt;
- Ne očekujte da svako vaše saopštenje bude objavljeno;
- Saopštenja retko bivaju prenesena u celosti. Izveštač će preraditi vaše saopštenje u tekstu ili će ga umetnuti u neku dužu vest ili će vaše saopštenje upotrebiti kao polaznu tačku za istraživanje i pravljenje opširnije priče;
- Kada jednom izdate saopštenje, više ga ne možete kontrolisati.

Napravite listu lokalnih medija (radio, TV, novine, kablovska TV). Listi dodajte imena ključnih ljudi sa brojevima telefona.

Saznajte rokove za lokalne medije. Novinari žele tačnu informaciju što pre, a oni moraju da poštuju rokove.

Ako niste dostupni da novinaru date komentar kada vas kontaktira, može da stvori utisak da namerno ibegavate odgovor – zato gledajte da što pre budete dostupni.

UPUTSTVO ZA KOORDINATORE VT PO TIMA U ŠKOLI

Ideja o VT u projektu

Program PO je namenjen učenicima/učenicama završnih razreda osnovnih škola kao krajnjim korisnicima programa, sa ciljem da ostvare promene koje će doprineti njihovoj zreloj i samostalnoj, realnoj odluci o izboru škole i zanimanja. Ideja nam je da najveći i najbogatiji resurs u školi, učenici/učenice, učestvuje u procesu širenja ideje o značaju, kvalitetu i dobitima programa PO, da razvija kompetencije za vršnjačko podučavanje u prenošenju znanja, veština i iskustva onima koji tek počinju realizaciju programa, kroz razmenu sa vršnjacima o pitanjima koja su značajna za njih, na blizak i neposredan način, uz podršku profesionalaca iz tima za PO.

Argumenti kao podrška ideji za vršnjački tim:

- u kontaktu sa vršnjacima ostvaruje se zadovoljenje socijalnih potreba za razmenom i druženjem;
- osnaživanje učenika/učenica za razvoj ličnog i zajedničkog/kolektivnog kapaciteta za delovanje i aktivnost;
- svest o razvoju kvalitetnih i konstruktivnih međusobnih odnosa;
- doprinos razvoju školske zajednice;
- vršnjaci prirodno lako prepoznaju potrebe svoje generacije i daju odgovor na njih kroz ponašanje kojim izražavaju poštovanje, prihvatanje, podršku, ohrabrenje;
- vršnjaci imaju isti prepoznatljiv sistem vrednosti;
- vršnjaci međusobno predstavljaju važan model u procesu identifikacije;
- govore istim jezikom čime se obezbeđuje razumevanje;
- iskustvo pokazuje da najradije čuju i primaju savete, poruke i iskustva od vršnjaka;
- prilika za aktivnost i učešće u programima daje poseban značaj i doprinosi samopouzdanju koji se prenosi na vršnjake;
- zajedničko bavljenje pitanjima koja se njih tiču;
- proces prenošenja potrebnih informacija i iskustva ostvaruje se na neformalan, zabavan i interesantan način;
- vršnjaci na zanimljiv način daju povratnu informaciju kojoj se veruje.

Promocija vršnjačkog tima, pozitivni odnosi poverenja i podrške, pozitivna klima u školi, otvorenost za razmenu znanja i iskustva, mogućnost razvoja, širenje svesti o značaju VT, participacija učenika, angažovanje svih kapaciteta škole na projektu PO, druženje, razmena kroz savetovanje iz iskustva, animiranje i ohrabrenje, zajedničko traganje za idejama za akcije u gradjenju mreže VT i u saradnji sa lokalnom zajednicom, karakteristike su koje daju poseban kvalitet programu PO kroz angažovanje VT u školama.

Cilj formiranja VT u MOŠ :

- Osnaživanje učenika za inicijativu, proširivanje znanja i usvajanje veština u oblasti PO i razmenjivanje istih sa vršnjacima iz svoje i drugih škola.
- Promovisanje PO među vršnjacima
- Podržavanje učenika/ca u kreiranju školskog života « po svojoj meri » :funktionalan kutak PO ;obaveštavanje o događanjima u školi i van nje u

oblasti PO ; kreiranje i distribucija propagandnog materijala ; uređivanje PO priloga na razglasu škole; aktuelne informacije o svetu rada i obrazovanja....

- Osnaživanje učenika/ca da preuzmu inicijativu u oblasti PO **na nivou lokalne zajednice**
- Osnaživanje učenika/ca da grade partnerske odnose sa svim VT iz drugih PO škola -MOŠ i BOŠ
- Davanje podrške učenicima/cama da se organizuju oko **zajedničkog zadatka** iz oblasti PO kako bi realizovali ono što smatraju korisnim za svoju generaciju u konkretnim uslovima lokalne sredine.
- Rezultat rada VT treba da bude nešto što će biti **primer dobre prakse** sledećoj generaciji učenika koja dolazi i što može da se nadograđuje i razvija .

Ko čini VT/MOŠ?

- Vršnjački tim čine učenici/ce VII ili VIII razreda koji su uključeni u program PO, koji su **posebno motivisani** i aktivni i žele dodatno angažovanje u programu PO.
- Vršnjački tim svake MOŠ čini deo VTa za lokalnu sredinu u kojoj se škola nalazi.
- Vršnjački tim je **obavezan** u svakoj MOŠ i može da se stalno proširuje zainteresovanim učenicima.

Procedura formiranja VT:

- Informisanje svih učenika/učenica koji su uključeni u program PO o ideji formiranja i delovanja VT.
- Odeljenjskim starešinama VII i VIII razreda predstaviti ideju o VT u PO i približiti one elemente koji su značajni za VT kako bi podržali i doprineli formiranju i funkcionisanju VT.
- Presentacija uloge i mogućih aktivnosti, zadataka i sadržaja rada VT u PO.
- Izbor učenika/učenica u tim koji se dobrovoljno javljaju da učestvuju i koji su spremni da prihvate zadatke i aktivnosti VT.
- Izbor učenika/učenice koji/a je koordinator/ka VT demokratskom procedurom glasanja i na osnovu argumentacije za izbor.
- Uključivanje učenika/učenica u VT je u toku cele školske godine otvoren proces i svi učenici/ce koji žele u bilo koje doba da se uključe i doprinesu, su dobrodošli.
- Predstavnik VT važno je uključiti u aktivnosti školskog tima za PO kako bi bili informisani i učestvovali u aktivnostima tima za PO.

Kada se formira VT?

- Vršnjački tim se formira paralelano sa početkom implementacije druge faze petofaznog modela: "Informacije i pretraživanje mogućnosti školovanja i karijere". Do tada će biti vidljivo koji učenici žele poseban angažman u vršnjačkom timu, a u programu PO sledi praktično traganje za informacijama o zanimanjima i karijeri.

KO koordinira rad VT?

- Radom VT na nivou škole koordinira osoba iz školskog tima za PO: formiranje tima, moguće aktivnosti VT, način delovanja unutar škole, oblici saradnje sa učenicima drugih PO škola.
- Na nivou lokalne zajednice VT iz svih PO škola, koordinira osoba iz MOŠ škole zadužena za VT. Koordinira povezivanje učenika-predstavnik različitih škola, u

procesu dogovaranja oko zajedničkih akcija i podeli uloga i zaduženja u tom većem timu, takođe pomaže pri izradi plana akcije. Njemu pomažu članovi PO tima drugih škola, zaduženi za VT.

- Koordinator VT se u realizaciji zadataka vršnjačkih timova povezuje sa predstavnikom LKM – da bi učenici kad upišu srednju školu mogli da budu aktivni preko LKM ako to žele. Tako bismo izašli iz škole u lokalnu zajednicu., da bi se u školu vratili kao VT edukatori.

Šta su uloge i zaduženja u VT?

- VT se dogovara šta im je potrebno kako bi efikasno radili-ko bi bio zadužen za koju aktivnost.
- U zavisnosti od prirode zadatka kojim je VT odlučio da se bavi uloge se mogu specifikovati (novinar, snimatelj, PR VTa, informatičar u timu...).

Šta su sadržaji rada VT?

Sadržaji rada VT PO su svi sadržaji i aktivnosti iz Programa PO iz svih pet faza , za koje učenici/ce imaju dodatno interesovanje. VT može uz pomoć koordinatora za VT da izabere sadržaj kojim žele da se bave: promovisanje PO među vršnjacima –izrada propagandnog materijala; građenje partnerskih odnosa sa drugim VT PO timovima na lokalnu; organizovanje prilika za razmenu iskustava u oblasti PO i kreiranje zajedničkih akcija VT na lokalnu.

Još predloga:

- Zapisi o radionicama PO i predstavljanje produkata sa radionica u školi i okruženju.
- Izložba portfolija učenika koji su uključeni u program PO vršnjacima, drugim školama, roditeljima, nastavničkom veću, na časovima odeljenjske zajednice.
- Kreiranje i izbor načina prenošenja iskustva i poruka iz modula u PO ostalim učenicima: sajt, zidne novine i plakati; prikaz u školskom časopisu ili lokalnim novinama o PO; program PO na času odeljenjske zajednice ili na roditeljskom sastanku.
- Testovi o profesionalnoj orijentaciji iz Nacionalne službe za zapošljavanje.
- Izrada “baze podataka” o **srednjim školama** i obrazovnim profilima u lokalnoj sredini
- Izrada “baze podataka” o **zanimanjima** koja ih interesuju / predstavljanje različitih zanimanja (mini anketa učenika da se vidi za koja su zanimanja učenici VIII razreda zainteresovani u najvećem broju. ILI: Izabere se 5-6 najaktuelnijih zanimanja pa se napravi “audio-vizuelna studija” o njima, tipa: “Šta znači biti xxxxx u našem gradu”- **lice i naličje zanimanja**, koliko je lako zaposliti se u tom zanimanju, mogućnosti napredovanja... Intervjuisanje eksperata koji se bave tim zanimanjima... to mogu da budu i PP prezentacije koje mogu da se kopiraju i dele)
- Priprema priloga PO za školski razglas, školski časopis, za radio/TV serijal na temu različitih zanimanja (ponuditi lokalnim medijima da daju deci da sami prave npr. 10 minuta programa o zanimanju..)
- Zajednička poseta preduzeću/organizaciji/školi sa učenicima iz druge MOŠ/BOŠ i prezentacija novih saznanja o zanimanjima nakon raspitivanja o zanimanjima.
- Informisanje Učeničkog parlamenta o aktivnostima u projektu PO.
- Susreti sa ekspertima u školi.
- Susreti MOŠ/BOŠ VT, šta smo radili a šta još možemo...